

Oslo, 07.04.2026

Deres ref.: 2026/2372

Miljødirektoratet

Høringsuttalelse om Nasjonal avfallsplan og avfallsforebyggingsprogram 2026-2031

Naturvernforbundet takker for muligheten til å gi innspill til Miljødirektoratets forslag til nasjonal avfallsplan og avfallsforebyggingsprogram for perioden 2026–2031 (avfallsplan).

Klima- og miljødepartementet har gitt oppdraget til å utarbeide foreliggende avfallsplan. Vi er derfor spesielt overrasket at departementets fagorgan ikke inneholder forslag til nye virkemidler eller ny politikk på avfallsområdet. For å oppnå mål om sirkulær økonomi og en avfallshåndtering basert på avfallshierarkiet, er det helt nødvendig med en ny og bedre avfallspolitikk med nye og sterkere virkemidler.

Avfallsplanen gir en viktig oversikt over status for avfallshåndtering i Norge, og vi anerkjenner det omfattende arbeidet som er lagt ned. Samtidig mener Naturvernforbundet at planen ikke i tilstrekkelig grad adresserer de utfordringene Norge står overfor når det gjelder å nå nasjonale og europeiske mål for materialgjenvinning, avfallsforebygging og sirkuler økonomi. Vi savner også en mer ambisiøs tilnærming til avfallsreduksjon og konkrete mål med tidsfrister. Dokumentet som er sendt på høring innfrir ikke forventningene til et program, en plan, for avfallsforebygging.

Vi viser til våre tidligere innspill til relevante høringer, herunder blant annet vårt innspill av [27. september 2024 om produsentansvar for enkelte engangsprodukter av plast](#), innspill av [23. desember 2024 om forskriftsregulering av utvidet produsentansvar for utstyr fra fiskeri, fritidsfiske og akvakultur, som inneholder plast](#), innspill av [16. mai 2025 om grensekryssforordningen](#), innspill av [20. mai 2025 om produsentansvar for tekstiler](#), innspill av [18. desember 2025 om utsortering, innsamling og forberedelse til ombruk og materialgjenvinning av enkelte avfallstyper](#), og innspill av [29. august 2025 om utvidet produsentansvar for enkelte engangsprodukter av plast](#). Vi bygger videre på disse i dette høringssvaret.

1. Nasjonale mål og måloppnåelse

Avfallsplanen påpeker en begynnende frikobling mellom økonomisk vekst og avfallsgenerering. Naturvernforbundet er positive til denne utviklingen, men påpeker at en *relativ* frakobling ikke er nok. Den internasjonale ressurspanelet har påpekt ved ulike anledninger at det trengs en *absolutt* frakobling, som betyr at avfallsgenereringen må reduseres. Videre er det sterkt kritikkverdig at Norge ikke oppnår EU-målene om andel materialgjenvinning og at forbrenningskapasiteten ønskes økt. Dette er i strid med avfallshierarkiet og UFF-prinsippet. Mer må gjøres. Norge oppnådde kun 42,9 prosent

forberedelse til ombruk og materialgjenvinning av husholdningsavfall og lignende næringsavfall i 2023, noe som er langt under EU-målet på 55 prosent for 2025. Sammenlignet med måloppnåelse per 2025 i EUs rammedirektiv for avfall og basert på rapportert måloppnåelse for Norge i 2023, ligger Norge etter på husholdningsavfall og lignende næringsavfall, bygg- og anleggsavfall og emballasje. Norge forbrenner en altfor stor del av avfallet. Virkemidler trengs for å hindre at avfall transporteres over lange avstander, også til Sverige, for å bli forbrent.

Miljødirektoratet lener ved ulike anledninger på EU-regelverk som finnes og som kommer. For det første mener vi at Norge bør sette i gang egne tiltak når det er klart at vi ikke oppfyller kravene. For det andre, bør Norge ikke prøve å finne smutthull for ikke å nå målene, som for eksempel mål om ombruk av drikkevareemballasje under emballasjeforordningen. Videre mener vi at Norge må handle proaktivt og ikke lene seg på framtidige EU-krav som eneste virkemiddel. Det er behov for nasjonale tiltak og mål som går lenger og raskere enn det EU krever. Industrien trenger forutsigbarhet, og derfor trenger vi konkrete, ambisiøse mål med tidsfrister. Investeringsbeslutninger for fullskala materialgjenvinningsanlegg krever forutsigbare rammevilkår, og avfallsplanen bør tydeliggjøre disse. Det fins forretningsmodeller som vil redusere avfallsgenereringen og stimulere økt ombruk og materialgjenvinning. Disse forretningsmodellene trenger bedre insentiver for å lykkes.

Miljødirektoratet nevner ved ulike anledninger at Norge tar en framskutt posisjon i ulike internasjonale forhandlinger, som for eksempel den globale plastavtalen eller nytt FN vitenskapspanel for kjemikalier, avfall og forurensning (ISPCWP). På hjemmebanen er det samtidig stille når nye mål må settes, og tiltak må implementeres for å kunne nå disse målene. Med en sirkularitet på bare 2 prosent, ifølge Circularity Gap Report Norway 2025, ligger Norge langt etter andre land som for eksempel Finland og Nederland. Finland har mål om å bli verdensledende på sirkulær økonomi. Sirkularitet starter først og fremst med nedgang i forbruk, oppgang i produktlevetid med reparasjon, ombruk og gjenbruk, materialgjenvinning og så til slutt avfallsforbrenning og deponi. Det er lovende at Miljødirektoratet nevner dette selv i avfallsplanen. Samtidig ender det bare med en oppsummering av anbefalinger fra for eksempel ESA, det nasjonale folkepanelet og ekspertgruppens arbeid med virkemidler til sirkulærøkonomi, som Naturvernforbundet er enig i, uten at konkrete tiltak og handlinger knyttes opp til dette. De anbefalingene må følges opp med konkret handling.

Oppsummert trenger vi:

- Sterke virkemidler for redusert forbruk, og dermed redusert produksjon, slik at mindre avfall oppstår
- Mål i økt ombruk og gjenbruk, i økt sorteringsgrad, i økt materialgjenvinningsgrad og i redusert forbrenning og deponi. Miljødirektoratet er positivt innstilt til hva som kommer fra EU, men legger seg flat ellers. Naturvernforbundet oppfordrer Miljødirektoratet til å sette ambisiøse nasjonale mål, overholde mål, og ikke forsøke å svekke krav. Dette må suppleres med rapporteringskrav og oppfølging og overvåking.
- Regulatoriske krav, økonomiske insentiver og fysisk tilrettelegging som må suppleres med opplysningsarbeid når det gjelder sortering, ombruk og gjenbruk.
- Å bruke nye, og ta i bruk eksisterende, teknologier for bedre sortering og materialgjenvinning.
- Data til evaluering av tiltak og oppfølging av mål. Data bør være lett tilgjengelig til alle.

2. Indikatorer og rapportering

Vi reagerer på at avfallsplanen gjennomgående benytter data fra 2023. Det mangler nyere tall for 2024–2025, noe som gjør det vanskelig å vurdere *faktisk* framgang. Vi etterlyser bedre og hyppigere rapportering for å sikre løpende oppfølging av måloppnåelsen. For blant annet vindturbinblader, solceller og andre (nye) avfallsstrømmer trenger vi data og rapportering slik at det kan planlegges for framtiden. Det bør også anslås hvor mye av avfallsgenereringen som akkumuleres og som dermed vil utgjøre et press på framtidig avfallshåndtering.

Vi ser også eksempler på manglende analyse for enkelte avfallsstrømmer. For landbruksplast viser tall at det er samlet inn og materialgjenvunnet mer plast enn hva som ble satt på markedet. Denne informasjonen og en forklaring på avviket trengs for å kunne føre en kunnskapsbasert politikk.

3. Avfallsforebygging og redusert forbruk

Naturvernforbundet støtter at avfallsplanen framhever at avfallsforebygging handler om gjennomtenkt design, produksjon og forbruk. Vi er enige i at nedskalering av produksjon og forbruk er det viktigste grepet. Avfallshierarkiet må følges, og første prioritet må være mindre avfall, ikke mer behandlingsskapasitet. En gryende trend er å øke tjenesteinnholdet i forbruket. Dette bør stimuleres. Flere forretningsmodeller tilbyr kombinasjoner av produkter og tjenester. Digitalisering byr på muligheter for redusert materielt forbruk, men da må forretningsmodellene være langt mer avanserte enn kjøp av produkter på nettet.

Kommuner bør kunne foreta salg og eventuelt tjene på avfall som er forberedt til ombruk, som et avfallsminimerende tiltak. Naturvernforbundet mener at kostnader knyttet til drift av ombruksbutikker med produkter forberedt til ombruk, tidligere avfall, bør kunne dekkes av avfallsgebyret, som et sirkulærøkonomisk tiltak for avfallsminimering og økt ombruk.

Som vi påpekte i vårt innspill av [20. mai 2025 om produsentansvar for tekstiler](#), er få verktøy like effektive som et produsentansvar, om det innrettes riktig. Dette gjelder også på tvers av verdikjeder. Innføringen av nye produsentansvarsordninger må utformes slik at de reduserer det totale miljøavtrykket og ikke bare håndterer avfall etter at det har oppstått. Strengere krav til produkter satt på markedet, vil kunne virke avfallsminimerende. Produsentansvaret bør også sikre at produktene er designet til å ha lang levetid, være reparerbare, og enkelt kan dekomponeres til ombruk og materialgjenvinning gjennom økomodulering. Et produsentansvar kan eventuelt suppleres med frivillige bransjeavtaler for å øke ambisjonsnivået ytterligere.

Vi viser også til vårt innspill av [18. desember 2025 om utsortering og materialgjenvinning](#), der vi understreket at det først og fremst må legges sterk vekt på forebygging, for eksempel gjennom nedprising og donasjon før matavfall oppstår. Tiltak for matsvinn kan gi bedre miljøgevinst enn streng kildesortering etter avfall har oppstått.

Når det gjelder klima- og miljøvennlige offentlige anskaffelser, kan vi påpeke at regelverket bør strammes inn ytterligere slik at pris ikke kan vektes over miljøhensyn, som visstnok fortsatt er mulig under gjeldende anskaffelseslov og -forskrift.

Avfallsplanen omtaler utfordringer knyttet til netthandel. Naturvernforbundet anser det som svært viktig å få innført regelverket for netthandel raskt også i norsk lov. Man bør også se på mulighetene til å innføre et gebyr på varer til en verdi under 150 euro.

Til slutt, sidestrømmer fra industri og andre sektorer må utnyttes, og det bør stilles krav om dette.

4. Plastforurensning og produsentansvar

Naturvernforbundet anerkjenner at det er iverksatt flere tiltak for å redusere plastforurensning, men vi er bekymret for at disse ikke er tilstrekkelige, spesielt siden vi ikke når satte EU krav, og forurensningen fortsetter. I tillegg mener vi at fokuset til forurensning må være videre enn til plastforurensning alene, siden vi ser at også andre typer materialer utfordrer natur og helse til mennesker og dyr, som for eksempel metaldrikkebokser. Vi ser også et skift fra engangsplastprodukter som er forbudt under engangsplastdirektivet til engangsplastprodukter laget av annet materiell, men med lignende utfordringer for naturen, eksempelvis pappkopper som inneholder plastfolie. Vi er særlig bekymret for at midler til ryddeaktivitet synker, og at Miljødirektoratet synes å prioritere industriens interesser når det gjelder ombruk av drikkevareemballasje. I tillegg merker vi oss at EU målet om reduksjon i plastposer per innbygger til 40 i 2025 ikke ble nådd, selv om antall gikk drastisk ned. Dette er nok et eksempel på at frivillige tiltak og bransjeavtaler ikke er tilstrekkelige, og at bindende krav er nødvendig.

Vi viser til vårt innspill av [23. desember 2024](#), der vi understreket at produsenter og brukere av fiskeri- og oppdrettsutstyr må gjøres ansvarlige for å forebygge, rydde opp og betale for forsøpling. Vi er positive til at produsentansvar for utstyr fra fiskeri, fritidsfiske og akvakultur nå er forskriftsfestet, men understreker at ordningen må være tilstrekkelig ambisiøs, dekke alle relevante avfallsfraksjoner, og redusere dollyrope, isopor, taukapp og spøkelsesfiske. I tillegg mener Naturvernforbundet at produktgruppen bør være videre enn bare det som inneholder plast, spesielt i et land som Norge med omfattende fiskeri- og akvakulturvirkosomhet. Vi viser til vårt innspill av [23. desember 2024](#), der vi argumenterte for at norsk regelverk også må omfatte fiskeutstyr laget av andre materialer, i henhold til forurenser betaler-prinsippet.

Som vi har påpekt i våre innspill av [27. september 2024](#) og [29. august 2025](#) om produsentansvar for engangsprodukter av plast, må produsentansvaret bidra til at produsenter dekker kostnadene for opprydding og forebygging av forsøpling. Vi mener at alle engangsprodukter bør omfattes av dette ansvaret, uavhengig av materiale, og at gebyrene differensieres basert på produktenes gjenvinnbarhet. Vi gjentar at det må settes nye, ambisiøse mål for opprydding, og at midlene som frigjøres hos kommuner må brukes til miljøtiltak. For å sikre vedvarende reduksjon i forbruk av engangsplastprodukter, må produsentansvarsordningen i kombinasjon med andre virkemidler fremme flerbruksløsninger framfor engangsløsninger, i tråd med avfallshierarkiet.

5. Landbruksplast

I juni 2025 stoppet noen interkommunale avfallsselskaper mottak av landbruksplast, og returselskapet som opererer i disse regionene organiserer alternativ levering. Naturvernforbundet stiller spørsmål ved om denne alternative løsningen fungerer like bra, og om den sikrer tilstrekkelig tilgjengelighet for

bøndene. Det er avgjørende at innsamlingen ikke svekkes som følge av opphør av interkommunale avfallsselskapers mottak av landbruksplast grunnet for lavt vederlag.

6. Materialgjenvinning og sorteringskapasitet

Materialgjenvinning

Avfallsplanen viser til at nye virkemidler som økodesignkrav og nye produsentansvarsordninger kan bidra til økt materialgjenvinning, men dette er usikkert og avhengig av gjennomføring. Naturvernforbundet etterlyser en tydeligere tiltaksplan med konkrete tidsfrister og ansvarsfordeling.

Naturvernforbundet støtter differensiert avfallsgebyr som virkemiddel for å redusere restavfallsmengdene. Avfallsplanen indikerer at differensierte gebyrer kan redusere restavfallsmengdene mer enn tidligere antatt. Dette virkemiddelet må tas i bruk for å redusere restavfallsmengden, spesielt siden plukkanalyser viser at det er potensial for økt utsortering og materialgjenvinning. Innføringen av gebyret må suppleres med informasjonskampanjer til både innbyggerne og næringen.

Vi merker oss at det er mer husholdningslignende næringsavfall enn husholdningsavfall, og at materialgjenvinningsgraden for husholdningslignende næringsavfall er lavere. Det er derfor spesielt viktig at tiltak rettes spesifikt mot å øke materialgjenvinningen av husholdningslignende næringsavfall.

Videre nevner Avfallsplanen at materialgjenvinning av mineralull er teknisk mulig, men at dette foreløpig kun skjer i beskjeden målestokk. Naturvernforbundet mener dette må tas tak i. Når teknologien finnes, må det legges til rette for oppskalering.

Derimot ønsker vi å trekke frem at materialgjenvinning av tekstiler ikke nødvendigvis er en god løsning. Syntetiske tekstilfibre utgjør i dag ca. 69 prosent av våre fibrer, og derav er 59 prosent polyester. Resirkulert polyester kommer i 98 prosent fra flasker, og avgir 55 prosent mer mikroplast enn jomfruelige råvarer. I tillegg skjer 84 prosent av utslippene til et plagg i produksjonsfasen, uavhengig av fibre. Det vil si at å produsere færre plagg, i bedre kvalitet er den best løsningen. Vi kan ikke gjenvinne oss ut av avfallsproblematikken med tekstiler.

Sortering av plast

Avfallsplanen viser at Norge eksporterer en stor andel plastemballasje til finsortering og materialgjenvinning i utlandet. Naturvernforbundet stiller spørsmål ved hvorfor dette eksporteres ettersom det kan materialgjøvnes i Norge. Vi viser til vårt [innspill av 16. mai 2025](#) om grensekryssforordningen, der vi støttet eksportforbudet for plastavfall til land utenfor OECD og understreket at forbudet må følges opp med sterkere nasjonale tiltak for materialgjenvinning i Norge, slik at avfall faktisk behandles på en bærekraftig måte og ikke bare går til forbrenning.

Vi er positive til at det nå er etablert finsorteringsanlegg for plastemballasje i Norge, og at det planlegges et anlegg til samt flere regionale grovsorteringsanlegg. Dette er en bra utvikling, siden vi

trenger infrastruktur for materialgjenvinning nasjonalt, samtidig foreslås samarbeid med naboland som for eksempel Finland i Nord-Norge.

Sortering av tekstiler

Når det gjelder tekstilsortering, er det problematisk at det per i dag er for lav kapasitet i Norge til å sortere og materialgjenvinne tekstilavfall, og som nevnt over er ikke materialgjenvinning en løsning på tekstilutfordringen. Kapasiteten er på vei opp, men sortering og nedstrømsløsninger må sees i sammenheng med volumene satt på markedet. Som vi påpekte i vårt [innspill av 20. mai 2025](#) om produsentansvar for tekstiler, må det settes spesifikke mål for både materialgjenvinning, men mest av alt for forberedelse til ombruk av tekstiler. Vi mener at kriterieliste til produsentansvar for gitte tekstiler er mangelfullt der forberedt til ombruk mangler, samtidig som det mangler mål for avfallsminimering.

Før kravet om separat innsamling av tekstiler var på plass, ble [i underkant av halvparten av tekstilene husholdningene kastet i restavfallet hjemme vurdert til å ha ombrukskvalitet](#). Det er produsert klær nok for det neste decenniet. Tekstilinnsamling og -sortering bør derfor legges til rette for at en økt andel går til ombruk i Norge, framfor å eksportere ut av landet. Materialgjenvinning av tekstiler er, som nevnt ovenfor, problematisk, og det viktigste grepet er å forlenge levetiden til plaggene gjennom ombruk og reparasjon. Økt tilrettelegging for ombruk ved 5 prosent krav til omsetning av egne brukte varer, fravikelse av selvkostprinsippet og krav om ombruksforretninger i sentre, samt fjerne moms på brukte varer, vil kunne være et avfallsminimerende tiltak.

Avfallsplanen nevner at produsentansvar for tekstiler vil føre til noe økt produktpris, som kan gi mindre etterspørsel etter nye tekstiler. For særlig å oppnå dette bør det innføres krav til økomodulering som baserer seg på forurensere betaler-prinsippet, hvor særlig forurensende plagg gebyrlegges høyt, mens klær som er enklere å reparere og resirkulere, som ullplagg, og dermed bidrar til å forlenge produktlevetid, bør få lav avgift. Vi viser til vårt [innspill av 20. mai 2025](#) om produsentansvar for tekstiler, der vi understreket at økomodulering av vederlaget etter produktenes holdbarhet samt egenhet for reparasjon, ombruk og materialgjenvinning bør være en forpliktelse, ikke en anbefaling. Nedstrøms alternativene for tekstiler er lite utviklet.

7. Biologisk avfall og biogass

Naturvernforbundet er positive til at det rapporteres om økning i biogass- og komposteringskapasitet, men ber om konkretisering av økt kapasitet som skal oppnås. Det må settes ambisiøse mål for biologisk behandling av matavfall.

8. Bygg- og anleggsavfall

Norge rapporterte om kun 54 prosent forberedelse til ombruk og materialgjenvinning av bygg- og anleggsavfall for 2023, 16 prosent under EU-målet på 70 prosent. Planen beskriver at det er bygningsmyndighetene som har størst mulighet til regulering gjennom byggt teknisk forskrift (TEK 17). Naturvernforbundet stiller spørsmål ved om Miljødirektoratet og Avfallsplanen ikke har noe å bidra med her. Det må være et samarbeid mellom bygningsmyndigheter og avfallsmyndigheter for å nå målet.

9. Farlig avfall

Naturvernforbundet merker seg at det er utfordringer knyttet til behandlingsskapasitet for ulike typer farlig avfall som også forventes å øke de neste årene, herunder PFAS-holdig avfall, kvikksølvholdig avfall og avfall fra petroleumsvirksomheten. Om avfall fra petroleumsvirksomhet, må dette nyanseres siden et norsk anlegg har søkt om tillatelse til behandling av en betydelig ende oljeholdig avfall, og det forventes at Norge vil ha tilstrekkelig sluttbehandlingsskapasitet når dette anlegget er operativt. Man kan stille seg spørsmål ved oppretting av et nytt anlegg, siden petroleumsvirksomhet er en industri som selv skal avvikles med tanke på klimautfordringer. Videre finnes det allerede samarbeidspartnere i andre land når det gjelder kvikksølv, så spørsmålet er om Norge trenger å øke egen behandlingsskapasitet, spesielt siden økt kvikksølvholdig avfall er knyttet til avviklingsaktivitet på norsk sokkel, og dette er ikke en varig økning. Når det gjelder PFAS er økning forventet knyttet forbud av PFAS-holdig brannskum. Dette fører til en økning i PFAS-holdig avfall, men denne er ikke varig heller. En varig økning i behandlingsskapasitet er dermed ikke nødvendig, og man må unngå å opprette nye anlegg uten framtidig behov.

Vi merker oss at enkelte avfallstyper er unntatt forbrenningsavgift, herunder farlig avfall. Naturvernforbundet mener at dette unntaket bør evalueres i lys av at mengdene farlig avfall forventes å øke de kommende årene, og at Miljødirektoratet selv peker på at i hvert fall noen typer farlig avfall har potensial for materialgjenvinning. Vi trenger en norsk satsning på å øke materialgjenvinningsgraden av farlig avfall, og virkemidlene bør innrettes slik at de stimulerer til utvikling av alternative behandlingssmetoder der dette er forsvarlig.

10. Nye avfallsstrømmer: vindturbinblader, solceller og elbilbatterier

Planen beskriver at mengden vindturbinblader, solcellepaneler og elbilbatterier er ventet å øke betydelig. Vindkraftutbyggingen i Norge startet for alvor på 2000-tallet, og med en levetid på 20-25 år har en del turbinblader allerede nådd slutten av sin levetid. Samtidig har regjeringen satt som mål å oppnå 8 TWh solkraft innen 2030, noe som innebærer at avfallsmengdene fra solcellepaneler også vil øke betydelig i årene som følger. Naturvernforbundet mener det er problematisk at det ikke er eksplisitte krav om materialgjenvinning av vindturbinblader eller solcellepaneler, spesielt siden det forventes en økning i avfall. Det må stilles krav om materialgjenvinning før avfallsmengdene vokser ytterligere. Det er spesielt viktig når det gjelder solceller som inneholder kritiske råmaterialer som silisium. Tilgang på disse råmaterialene er avgjørende for den grønne omstillingen, og materialgjenvinning av solcellepaneler må derfor prioriteres.

Ifølge Miljødirektoratets vurdering er dagens etablerte behandlingsskapasitet for kasserte elbilbatterier tilstrekkelig, men mengden kasserte batterier forventes å øke kraftig mot 2035. Naturvernforbundet understreker at det er viktig å sikre tilstrekkelig kapasitet for materialgjenvinning av elbilbatterier, særlig med tanke på de kritiske råmaterialene de inneholder. Ombruk av kasserte elbilbatterier må også prioriteres, og det er bekymringsfullt dersom synkende priser på nye batterier undergraver lønnsomheten i ombruksløsninger. Dette må følges opp med konkrete tiltak.

11. Kasserte fritidsbåter

Planen nevner tilskuddsordningen for kasserte fritidsbåter. Naturvernforbundet mener at tilskuddsordningen ikke er tilstrekkelig, da vi ser at folk velger å la båten synke i stedet for å levere den forsvarlig til avfall. Ordningen må styrkes for å sikre at flere båter faktisk samles inn og behandles på en forsvarlig måte. Vi etterlyser et båtregister, som vil bidra til å unngå problemer med kasserte fritidsbåter.

12. Emballasje

Planen viser at Norge ligger an til å klare emballasjedirektivets krav for de fleste materialtyper, med unntak for plastemballasje der materialgjenvinningsgraden er på kun 30-31 prosent, langt under målet på 50 prosent for 2025. Dette er problematisk, særlig gitt at plast er det mest utfordrende problemområdet. Vi understreker behovet for økt utsortering og materialgjenvinning av plastemballasje, og støtter at det er stilt konkrete krav til kommunene.

Emballasjeforordningen inneholder nye forpliktelser for avfallsreduksjon. Vi understreker at dette er viktig, og at Norge må sikre at forpliktelsene implementeres raskt og ambisiøst.

13. Reduksjon av matavfall

Naturvernforbundet etterlyser tydelige nasjonale mål for reduksjon av matsvinn og informasjon om hvordan Norge ligger an i forhold til målene. Forskrifter til matsvinnloven er under utarbeidelse, og bransjeavtale med matbransjen skal reforhandles. Til tross for slike tiltak er de nasjonale målene uklare. Vi viser til vårt innspill av [18. desember 2025](#), der vi understreket at forebygging av matsvinn må prioriteres, og at regelverket bør gi tydelige føringer for både matsvinnreduksjon og materialgjenvinning.

Naturvernforbundet mener at definisjonen av matsvinn som benyttes i matsvinnloven ikke er bred nok for det samlede nasjonale arbeidet. Definisjonen lyder: «*Matsvinn omfatter alle nyttbare deler av mat produsert for mennesker, men som enten kastes eller tas ut av matkjeden til andre formål enn menneskeføde, fra tidspunktet når dyr og planter er slaktet eller høstet.*» Denne definisjonen omfatter blant annet ikke: matsvinn i utlandet, svinn under transport til Norge, dyr som avlives uten tanke for salg, avlinger som ikke høstes, spiselig mat utenfor industristandard eller svinn i privat hageproduksjon. Definisjonen dekker heller ikke mat som kunne vært produsert for mennesker, men som går til dyrefor.

For effektivt å redusere alt matsvinn, må det settes inn UFF-baserte virkemidler langs hele verdikjeden. En mer egnet definisjon er derfor: «*Matsvinn omfatter alle nyttbare deler av mat som enten kastes eller tas ut av matkjeden til andre formål enn menneskeføde*».

14. Deponering

Naturvernforbundet er positive til at deponidirektivets restriksjoner mot deponering styrkes i tråd med EUs ambisjoner om sirkulær økonomi. Kravet om at maksimalt 10 prosent av generert mengde husholdningsavfall og lignende avfall skal deponeres innen 2035 er et viktig signal.

Vi merker oss imidlertid at deponerte mengder har økt noe, mer spesifikt som følge av økt deponering av betong. Dette er ikke betryggende og går i feil retning av målet om redusert deponering. Det må settes inn tiltak for å snu denne trenden.

Videre nevnes det i avfallsplanen at det er potensial for å redusere deponi av for eksempel uorganisk avfall gjennom materialgjenvinning, eller av flygeaske, uten at det forklares hvordan dette skal gjøres i praksis. En konkret plan og beskrivelse trengs her.

15. Behandlingskapasitet og anlegg

Når planen drøfter behov for nedleggelse av behandlingsanlegg, mener Naturvernforbundet at det er viktig at man ikke nedlegger anlegg uten videre, men ser om endring av anlegg er mulig for å fange opp andre områder hvor det trengs mer kapasitet. Fleksibilitet i anleggsstrukturen er viktig for å imøtekomme endrede avfallsstrømmer.

16. Eksport og import av avfall

Vi viser til vårt innspill av [16. mai 2025 om grensekryssforordningen](#), der vi støttet strengere krav til sporbarhet og ansvarlig håndtering av avfall ved eksport. Vi gjentar at eksportforbudet for plastavfall til land utenfor OECD må følges opp med sterkere nasjonale tiltak for materialgjenvinning, og at norske myndigheter må få tilstrekkelige ressurser og verktøy til å føre kontroll med avfallseksport.

Konklusjon

Naturvernforbundet mener at avfallsplanen gir en nyttig oversikt over status, men kan ikke kalles en avfallsplan ettersom det ikke inneholder en konkret plan om hvordan avfallsmengden skal reduseres og sekulariteten skal økes. Avfallsplanen må suppleres med mer ambisiøse mål, konkrete tiltak med tidsfrister og bedre rapportering og overvåkning. Norge ligger etter på de aller fleste områdene når det gjelder materialgjenvinning og avfallsforebygging, og planen må i større grad reflektere behovet for å handle raskt og ambisiøst. I tillegg ligger Norge langt etter når det gjelder sirkularitet i økonomien, sammenlignet med for eksempel Nederland og Finland.

Vi understreker at første prioritet må være å redusere avfallsmengdene. Behandlingskapasitet er viktig, men avfallsreduksjon og forebygging må stå øverst på dagsordenen, i tråd med avfallshierarkiet. Produsentansvarsordninger må utformes slik at de gir reelle insentiver for avfallsreduksjon, ombruk, reparasjon og materialgjenvinning, med økomodulering av vederlaget som forpliktelse, ikke anbefaling.

Naturvernforbundet bidrar gjerne med ytterligere innspill i arbeidet med norsk og europeisk avfallspolitikk.

Med vennlig hilsen
Naturvernforbundet

Janne M. Gillgren
fagrådgiver

Sofie Van Canegem
fagrådgiver